

מלאכת קורע הנוגע לדף היומי - שיעור 265

I. האם קורע חייב רק בעל מנת לתפור או בעל מנת לתקן סגי

(א) **עייין במשנה** (ע"ג. וק"ה:) דהקורע ע"מ לתפור ב' תפירות חייב ועייין בכסף משנה (י - י) שהביא בשם הריטב"א שדעת רש"י דפותח בית הצואר חייב (מ"ח:) משום מתקן מנא ולא משום קורע כיון שקורע שלא ע"מ לתפור ממש פטור וכ"כ הב"י (שי"ז) דלרש"י בעינן קורע ע"מ לתפור דוקא וכ"כ החיי אדם (כ"ט - ה) דקורע על מתו פטור לר"ש אליבא דרש"י משום דאינו ע"מ לתפור ולכן המפרק ניירות דבוקים חייב משום קורע רק לשיטת הרמב"ם שפסק כר"י דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב

(ב) **איברא - עייין בבה"ל** (ש"מ ד"ה ולא נתכוין) דלא מיבעיא לדעת התוספות (ק"ה:) דקורע על מת דידיה דאיכא תיקון דמצוה מקרי הצריכה לגופה (וה"ה כל קורע ע"מ לתקן) אף לרש"י דקורע אפילו על מת דידיה פטור משום משאצ"ל היינו דס"ל דצורך מצוה לא חשיב תיקון אבל במפרק ניירות שצריך שיהא הנייר דק לכו"ע הוא בכלל הצריכה לגופה וכמו קורע ע"מ לתפור וסברת רש"י בפותח בית הצואר דחובו משום מכה בפטיש ולא משום קורע הוא דלא שייך שם קורע כ"א כשהוא מקלקל בעת הפעולה כמו במשכן שיריעה שנפלה בה דרנא וקורע בחמתו משא"כ פותח בית הצואר שקריעתו הוא תיקונו מיד ולכן אינו משום קורע אלא מכה בפטיש

II. אם יש איסור קורע בנייר

(א) **עייין בבה"ל** (ש"מ - י"ג ד"ה "חי") בהגדירו את מלאכת קורע וכתב דלא שייך קורע אלא כשקורע איזה דבר באמצע והוא צריך לתיקון שניהם אבל כל שאינו צריך לתיקון שניהם אינו חייב משום קורע ולפי דבריו גם במפריד שני ניירות שהם דבוקים ביחד צריך לתיקון שניהם אבל אם קורע דרך קלקולה והוא לצורך שבת מותר כמו עור על פי החבית (מ"ז שי"ד - סק"ה) אבל דעת השו"ע הרב אין איסור קריעה אפילו אם צריך לתיקון שניהם ורק אסור משום תיקון מנא (שו"ע ש"מ - י"ג) ודוקא במדבק ניירות שייך תפירה וקריעה ועייין עוד בשו"ת אז נדברו (ז - ל"ה) דעל נייר שלנו שנתדבק מגופים רבים יש איסור קורע ובאג"מ (ה - ק"ז - ע"ג ח) כתב דיש איסור קריעה בנייר מדרבנן ואפילו דרך קלקול אמנם לצורך שבת יש להתיר אבל פתיחת אגרת אינו נקרא לצורך שבת וחזו"א (סוף סימן ס"ה) כתב דפתיחת אגרת נקרא עור על פי החבית אבל אסור מטעם אחר ולא דוקא באוכלין מותר דה"ה בדברים אחרים כגון שופר (כ"ה סייס שי"ד - ה) ועייין בשביתת השבת (דף י"ז) שכתב דאם קשרו ע"פ אוכלים ומשקים נעשו בטלים להאוכלים כמו קליפי אגוזים דאין בהם איסור קריעה והחזון יחזקאל (צ"ה ג - ט דהשמות להוספתא ש"ס) כתב דבקורע עורות בעלמא חייב משום קורע אמנם כשהעור דבוק על פי החבית שהיא סתומה במגופה בטל העור לגבי החבית משא"כ הפותח מכתב שאינו דבוק ויש איסור קורע וע"ע בשו"ת יחזקאל דעת (ו - כ"ד) ועייין בחזו"א (סוף סימן ס"ה) שכתב דקריעת נייר מהבשר דומה לקריעת עור ע"פ החבית ועייין עוד בפרי חדש (י"ד קי"ה) שחלק על כל הנ"ל אמנם החכם צבי (סוף סימן ל"ט) כתב דדבריו טעות גמור (שו"ת יחזקאל דעת ו - כ"ד) וגם הרבה ראשונים ס"ל דאפילו אם הקריעה היא לתיקון אפ"ה לא אסור מן התורה אלא בעל מנת לתפור (וע"ע צ"ה ל"ש"מ - י"ד ד"ה "ולא")

(ב) **אם דיבוק שעשו להפרידו נקרא דיבוק** עייין ברמ"א (שי"ז - ג) דיש מתירין כתפירה שאינה של קיימא ואין להתיר בפני עם הארץ ועייין במ"ב (שי"ז - סק"ה) שהביא דעת הלבוש דמתירין קשר של כובס שאינו עשוי להתקיים רק עד שיקחנו הבעה"ב לביתו ויש מחמירין בדבר אלא אם כן עשוי להתיר באותו יום של הכביסה (ט"ז) ועייין במ"ב (שי"ז - סק"ל) דמותר להתיר חותמות שבכלים דלאו קשר של קיימא הוא שהרי להתיר תמיד

הוא עשוי משמע שהכריע כהלבוש וכ"כ השש"כ (ט - הערה ל"ה) בשם הגרשז"א שסתימת הפוסקים נוטה יותר לדעת הלבוש כ"כ השו"ת יחזיה דעת (ו - כ"ד) בשם כמה פוסקים

ג) ועיין בשש"כ (ט - הערה י"ז) שכתב לדעת המקילין לפתוח שקיות וחבילות בשבת טעמם משום שאין זה גוף אטום אלא רק כסתום במגופה וגם אינו חשוב כמפרק ניירות דבוקין כיון דאין זה של קיימא (שם הגרשז"א) וגם יש להתיר לפתוח חבילות מצות כיון שהנייר עשוי רק לאריזה ושוב זורקו (קצות השלחן קי"ט - סקל"ג) וגם האג"מ (ד - ט"ח) לא אסר עשיית פתח בקופסאות חלב משום מפרק ניירות דעיקר כהלבוש

ד) לדעת המקילין מותר לקרוע את נייר העטופה של שוקולדה וכדומה את הנייר שפי הבקבוק מכוסה בו את המכסה שעשוי מחומר פלאסטי שעל פי צנצנת כמו של חלב חמוץ שמנת וכדומה וגם את הנייר המהווה את המכסה הפנימי של קופסת קפה נמס וכדומה אם יקרענו הנייר דרך קלקול ולא יקרע אותיות או ציורים (שש"כ ט - י"ז) דכיון שהכלי כבר קיים הרי הנייר בפנים כמו שע"פ החבית (מ"ז ש"ד - סקל"ה) או כעין שבירת אגוזים (ש"ד - ח) או כמגופת חבית (שש"כ ט - הערה י"ז) ואפשר דאינו דומה כ"כ למגופה דהתם אינם מחובר כלל לחבית משא"כ כשהדביק את הנייר על הקופסה נעשה הנייר גוף אחד עם הקופסה (שש"כ ט - הערה ל"ו) או כנקב ישן שנסתם (ש"ד - ג) ומ"מ טוב לפתוח הכל מערב שבת כנ"ל

III. שאלות בעניני קורע

א) קריעת צמר גפן בשבת - עיין בשש"כ (ל"ה - הערה מ"ח) בשם הגרשז"א שזה חשיב פירוק ולא קריעה וכ"כ השו"ת ציץ אליעזר (ח - ט"ו פ"ד - ח"א י"ח) אמנם ע"ע בשש"כ (ג - ל"ה הערה מ"ח צתיקונים) דהואיל שיש חוששים בזה לאיסור תורה חזר מפסקו להיתרא

ב) פתיחת הדפים שנדבקו זה לזה ע"י קריעה - עיין במ"ב (ש"מ - סקמ"ה) דאם לא נעשה לקיום וכ"ש אם נעשה ממילא בלא מתכוין אינו דומה כלל לתופר ואין בו משום קורע ואם נדבקו במקום האותיות אסור לפרקן ולקרוע מחדש דפין של הספרים אפילו ע"י נכרי אסור

ג) להסיר המכסה של הרטיה הדבוקה עליה שישאר הדבק עד עת שימושה (bandaid) עיין בספר קיצור הלכות שבת (דף קג"ד זיין 177) שיש להתיר משום דכיון שלא בעינן מעשה קריעה להפרידם אין זה נכלל במלאכת תופר (אג"מ ז - פ"ד) וכ"כ השש"כ (ט - י"ד) להתירא דהעיקר כהלבוש שהובא במ"ב (ש"ז - סקל"ח) כ"כ הבה"ל (ש"מ - י"ג) דבעינן דוקא קריעה לשנים חייב וע"ע בשש"כ (ל"ה - הערה ס"ו)

ד) שימוש בטיטולים (diapers) בשבת לפי הנ"ל ברטייה אין לחוש לאיסור משום קורע או תופר מ"מ יש אומרים שיש בפתחתו איסור של תיקון מנא ואם זה אמת צריך לפותחם מע"ש וע"ע בשש"כ (ט"ו - הערה נ"ו) דאסור ולא דמי לרטייה שהוא דרך קלקול משא"כ הכא שעומד להשתמש באותה דבר ולכן צריך לפתוח מבעוד יום

ה) שקיות מחומר פלאסטיק או מנייר שסגורה בסיכות (staples) מותר להסיר את הסיכות כדי לפתוח את השקית (שש"כ ט - ט) דהוה דומה להוצאת פקק מהבקבוק וגם אין היא מודבקת שיהא בה משום קורע (שם הגרשז"א) ועדיף טפי בכה"ג משום דקריעת השקית הוה דומיא לשבירת אגוזים כדי ליטול את האוכל שבהם (הגרשז"א ש"ס) ויש אומרים דהסיכות מוקצים הם וטוב יותר לקרוע השקית (שם ר"ז משה פיינשטיין)

ו) למעשה קריעת הנייר כסף או שאר נייר על בקבוק דרך השחתה נקרא עור על פי החבית ומדינה מותר אבל למעשה צריך לפתוח השקיות ולהסיר הנייר מע"ש (אג"מ ח - קכ"ז - ענף י ושש"כ ח - ט - הערה ח)